

Sygn. akt *III AUa 560/16*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta Cierpiał

Sędziowie: SSA Marta Sawińska (spr.)

del. SSO Małgorzata Woźniak-Zendran

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Perkowicz

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2017 r. w Poznaniu

sprawy **D. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o przywrócenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 16 grudnia 2015 r. sygn. akt IV U 314/14

oddala apelację.

del. SSO Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Marta Sawińska
-------------------------------------	----------------------	--------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24.12.2013r., znak: (...), pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy D. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Wnioskodawca D. K., działając przez pełnomocnika, zaskarżył ww. decyzję do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze, zarzucając jej naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy, oraz błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wnioskodawca nie utracił w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2015 r. zmieniono zaskarżoną decyzję poprzez przywrócenie odwołującemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na okres jednego roku od

1.11.2013 r. (punkt I), zasądzać od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II).

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Wnioskodawca D. K., urodzony (...), z zawodu cukiernik-ciastkarz, od 1976 r. do 1999 r. pracował jako ciastkarz, cukiernik, piekarz, dozorca, obecnie pracuje jako magazynier.

Decyzją z dnia 29.07.1999 r., znak (...), Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ż. stwierdził u wnioskodawcy astmę oskrzelową piekarzy, tj. chorobę zawodową wymienioną w poz. 3 wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18.11.1983 r. w sprawie chorób zawodowych.

Decyzją z dnia 01.09.1999 r. (...) Wojewódzki Inspektor Sanitarny w G., po rozpatrzeniu odwołania (...) Spółdzielni (...) w S. od ww. decyzji, utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy.

W okresie od 01.10.1999 r. do 31.10.2013 r. wnioskodawca uprawniony był do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

We wniosku złożonym w organie rentowym w dniu 05.09.2013 r. wnioskodawca domagał się ponownego ustalenia prawa do renty.

Wobec zgłoszonego wniosku przeprowadzone zostały badania, w wyniku których lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 30.09.2013 r. stwierdził, że wnioskodawca jest nadal częściowo niezdolny do pracy do 30.03.2014 r.

W ramach nadzoru Prezesa Zakładu nad wykonywaniem orzecznictwa o niezdolności do pracy, sprawa wnioskodawcy została przekazana do rozpatrzenia komisji lekarskiej, która dokonując oceny stanu zdrowia wnioskodawcy, orzeczeniem z dnia 28.11.2013 r. stwierdziła, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy.

Powyższe skutkowało wydaniem przez ZUS decyzji z 24.12.2013 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do dalszej renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

U wnioskodawcy rozpoznano: astmę oskrzelową atopową uznaną od 1999r. jako astma zawodowa piekarzy częściowo kontrolowaną u osoby ze znaczną otyłością i zaawansowanym nadciśnieniem tętniczym; przewlekły alergiczny nieżyt nosa i spojówek; hipercholesterolemię.

Wnioskodawca z powodu choroby zawodowej – astmy oskrzelowej – jest trwale niezdolny do pracy w wyuczonym zawodzie cukiernika i piekarza.

Nie ma przeciwwskazań do pracy na stanowisku magazyniera – sklepowego, którą wnioskodawca wykonuje.

Przebieg astmy z okresami poprawy i pogorszenia (jak w każdej astmie) upośledza nadal sprawność organizmu i powoduje w dalszym ciągu częściową niezdolność do pracy w normalnych warunkach również w związku z chorobą zawodową. Dodatkowym obciążeniem upośledzającym także stan zdrowia jest współistniejące nadciśnienie tętnicze przy patologicznej otyłości. Stan zdrowia wnioskodawcy nie uległ istotnej poprawie, a schorzenia i ograniczenie zdolności do pracy mają charakter trwałe. Orzeczenia lekarzy orzeczników ZUS są niesłuszne.

To, że wnioskodawca już nie pracuje w zawodzie piekarza, nie znaczy, że astma oskrzelowa ustąpiła. Nadal istnieją objawy kliniczne o zmiennym nasileniu, a dodatkowo stan zdrowia upośledza znaczne nadciśnienie tętnicze przy patologicznej otyłości ((...)), co jest dodatkowym czynnikiem upośledzającym sprawność organizmu i zdolność do pracy nie tylko w zapyleniu i kontakcie z alergenami, których przy innych pracach fizycznych trudno uniknąć.

Astma oskrzelowa, choć nie w pełni kontrolowana, przebiega łagodnie, nie dochodzi do poważnych zaostrzeń wymagających znacznej intensyfikacji leczenia, w trakcie badania w ZUS nie stwierdzało się objawów bronchospastycznych w badaniu przedmiotowym (podobnie jak obecnie), a spirometria była w granicach normy. Ten

łagodny przebieg astmy potwierdza diagnostyka szpitalna wykonana już po badaniu w ZUS, gdzie nie obserwowano zmienności (...) (cecha diagnostyczna astmy), a nawet w teście prowokacyjnym przesiewania mąki nie obserwowano objawów nadreaktywności oskrzeli (cecha diagnostyczna astmy piekarzy). Astmę uznano za na tyle łagodną, że nawet nie zalecono do domu wziewnego sterydu. Aktualnie wnioskodawca ma leczenie zwiększone (i słusznie), co z pewnością przyczyni się do poprawy kontroli astmy. W porównaniu z październikiem 2010 r. nastąpiła zdecydowana poprawa – w 2010 r. w badaniu stwierdzało się objawy bronchospastyczne w badaniu przedmiotowym, a w spirometrii zaburzenia wentylacji, we wrześniu i listopadzie 2013 r. nie stwierdzało się już tych odchyłeń od normy. Jednakże, w ocenie biegłego pulmonologa - wnioskodawca jest nadal osobą częściowo niezdolną do pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji na okres 1 roku. W tym względzie biegły pulmonolog w całości podkreślił stanowisko zawarte w opinii pierwszego biegłego sadowego pulmonologa.

Przeciwwskazana jest w przypadku wnioskodawcy praca w narażeniu na pył mąki, dymy, pary, gazy.

Wnioskodawca jest wydolny krążeniowo i oddechowo. Nadciśnienie tętnicze wymaga modyfikacji leczenia. Wskazane jest wdrożenie zachowań prozdrowotnych, redukcja masy ciała. W badaniu przedmiotowym bez odchyłeń od stanu prawidłowego. Osluchowo szmer pęcherzykowy prawidłowy, bez świstów.

Brak zmian osłuchowych obecnie, jak również we wrześniu i listopadzie 2013 r. stanowi o poprawie w stosunku do badania w 2010 r. Istotnym jest fakt braku obniżenia parametrów wentylacyjnych i nadreaktywności w teście prowokacyjnym mąki pszennej i żytniej, wykonywanym przy diagnostyce choroby zawodowej, w czym należy upatrywać poprawę stanu zdrowia.

Z uwagi na astmę oskrzelową o łagodnym przebiegu, wnioskodawca nie jest zdolny do pracy w narażeniu na pył mąki, pyły, gazy, zmienne warunki atmosferyczne. Nie ma przeciwwskazań do pracy obecnie wykonywanej. Ewentualne zaostrenie dolegliwości leczone może być w ramach zwolnienia lekarskiego. Z powodu choroby zawodowej wnioskodawca jest nadal osobą niezdolną do pracy.

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd I instancji przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 1242 ze zm.) renta przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy wskutek choroby zawodowej, a w myśl art. 58 ww. ustawy w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się odpowiednio m.in. przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.).

Wobec powyższego, renta na podstawie ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest świadczeniem przysługującym w związku z utratą (całkowitą lub częściową) zdolności do samodzielnego uzyskiwania środków utrzymania.

Nabycie więc prawa do tego świadczenia wiąże się z niezdolnością do pracy, definiowaną w art. 12 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, jako utratą zdolności do wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu bez rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Niezdolność ta może być całkowita lub częściowa, przy czym częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, a całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Zgodnie z art. 13 ust. 1, przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji;

2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Nadto należy podkreślić, że o niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową decyduje wpływ skutków tej choroby na zdolność do pracy dotychczasowej oraz uzależniona od stanu ogólnego związanego z wiekiem lub brakiem predyspozycji psychofizycznych, możliwość wykonywania innej pracy w ramach posiadanych kwalifikacji lub po przekwalifikowaniu (wyrok SN z dnia 30.08.2001r., II UKN 521/00 OSNP 2003/10/260).

Prawidłowa kwalifikacja faktu zachorowania na chorobę zawodową jako przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej tą chorobą wymaga oceny, czy ubezpieczony zachował zdolność do wykonywania pracy z wykorzystaniem poziomu wykształcenia i kwalifikacji przez odniesienie się do dotychczasowego zawodu.

W świetle przedstawionych powyżej rozważań, jak i zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, stwierdzić tymczasem należało, że wnioskodawca jest nadal, tj. po dniu 31.10.2013r. częściowo niezdolny do pracy w związku z chorobą zawodową – astmą oskrzelową. To bowiem było przedmiotem sporu.

Do takich wniosków doprowadziły Sąd opinie biegłych sądowych lekarzy pulmonologów Z. G. (wraz z opinią uzupełniającą) i B. Z. oraz biegłej z zakresu medycyny pracy – a więc specjalistów właściwych dla dolegliwości zgłaszanych przez wnioskodawcę.

Ocena bowiem stanu zdrowia wnioskodawcy w kontekście jego zdolności do pracy – wymaga wiadomości specjalnych i z reguły nie jest możliwa do dokonania samodzielnie przez sąd (tak SN w wyroku z 27.10.2005r., I UK 356/04, LEX nr 276241).

W tym zakresie Sąd skorzystał z opinii biegłych pulmonologów Z. G. i B. Z., a nie znajdując podstaw do ich podważenia, w całości oparł się na ustaleniach biegłych. Co do poczynionych rozpoznań i konkluzji w zakresie istnienia niezdolności do pracy w zawodzie wyuczonym, Sąd oparł się też na opinii biegłej z zakresu medycyny pracy, odmiennie oceniając jedynie wpływ wykonywania pracy magazyniera na prawo do uzyskania renty. Na opinii biegłego pulmonologa J. W. Sąd oparł się co do rozpoznań, potwierdzonych opiniami pozostałych biegłych.

Na marginesie sąd zauważał, iż dowód z opinii biegłych podlega ocenie, tak jak każdy dowód przeprowadzony w sprawie, ale podważyć tego dowodu nie może samo tylko subiektywne odczucie stron.

Tak więc biegły sądowy lekarz pulmonolog Z. G. stwierdził, że przebieg astmy z okresami poprawy i pogorszenia upośledza nadal sprawność organizmu i powoduje w dalszym ciągu częściową niezdolność do pracy w normalnych warunkach również w związku z chorobą zawodową. Biegły uznał nadciśnienie tętnicze przy patologicznej otyłości za dodatkowe obciążenie upośledzające stan zdrowia. Zdaniem biegłego, stan zdrowia wnioskodawcy nie uległ istotnej poprawie, a schorzenia i ograniczenie zdolności do pracy mają charakter trwałe. Biegły uznał orzeczenia ZUS za niesłuszne.

W opinii uzupełniającej biegły podtrzymał swoją opinię w całości. Podał, że astma oskrzelowa nie ustąpiła, mimo że wnioskodawca nie pracuje w zawodzie piekarza. Biegły wskazał na objawy kliniczne o zmiennym nasileniu, nadciśnienie tętnicze przy patologicznej otyłości, które dodatkowo upośledza zdolność do pracy wnioskodawcy. Jedynie twierdzenie biegłego o tendencjach do pogorszenia stanu zdrowia nie pokrywa się z opiniami biegłej pulmonolog B. Z. i biegłej z zakresu medycyny pracy, omówionymi poniżej.

Biegła sądowa lekarz pulmonolog B. Z., po analizie dokumentacji medycznej obecnej w aktach i dołączonej oraz po badaniu, uznała, że wnioskodawca z powodu choroby zawodowej – astmy oskrzelowej – jest nadal niezdolny do pracy w wyuczonym zawodzie cukiernika i piekarza na okres 1 roku. Natomiast nie ma przeciwwskazań do pracy na stanowisku magazyniera – sklepowego, pracę tę wnioskodawca wykonuje z powodzeniem od szeregu już lat na pełnym etacie. Astma oskrzelowa, choć nie w pełni kontrolowana, przebiega jednak łagodnie, nie dochodzi do poważnych

zaostżeń wymagających znacznej intensyfikacji leczenia. Biegła omówiła szczegółowo historię badań wnioskodawcy, uznając że w porównaniu z październikiem 2010r widzi zdecydowaną poprawę, oraz wskazała, na czym ta poprawa polega. Jednakże biegła powtórzyła, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy zgodnej z kwalifikacjami cukiernika – piekarza z powodu choroby zawodowej.

Natomiast biegła z zakresu medycyny pracy, na podstawie zebranego wywiadu, badania przedmiotowego i podmiotowego, dokumentacji medycznej i opinii biegłych uznała wnioskodawcę za zdolnego do pracy dotychczas wykonywanej jako magazynier, podczas gdy przeciwskazana jest praca w narażeniu na pył mąki, dymy, pary, gazy, a stwierdzenie choroby zawodowej astmy oskrzelowej piekarzy jest równoznaczne z trwałą niezdolnością do pracy w zawodzie wyuczonym. Biegła stwierdziła, że badany jest wydolny krążeniowo i oddechowo. Nadciśnienie tętnicze wymaga modyfikacji leczenia. Wskazane jest wdrożenie zachowań prozdrowotnych, redukcja masy ciała. W badaniu przedmiotowym bez odchylenia od stanu prawidłowego. Osluchowo szmer pęcherzykowy prawidłowy, bez świstów.

Biegła wskazała symptomy poprawy stanu zdrowia wnioskodawcy w stosunku do badania w 2010 r., a jej ocena pokrywa się w tym zakresie z opinią biegłej pulmonolog B. Z..

Biegła z zakresu medycyny pracy ponownie wskazała na niezdolność do pracy w narażeniu na pył mąki, gazy, zmienne warunki atmosferyczne – przy jednoczesnym braku przeciwskazań do pracy obecnie wykonywanej.

Sąd nie zgodził się więc z opinią biegłego pulmonologa J. W., a także z ostatecznymi konkluzjami biegłej sądowej z zakresu medycyny pracy w przedmiocie braku przesłanek do uznania wnioskodawcy za niezdolnego do pracy ze względu na przekwalifikowanie się, a także o uznaniu orzeczenia komisji lekarskiej ZUS za słuszne.

Stwierdzenie biegłego pulmonologa, że od strony pulmonologicznej wnioskodawca nie jest w ogóle niezdolny do pracy, jest bowiem odosobnione i niezgodne z konkluzjami pozostałych, należyte uzasadnionych opinii, jednoznacznych co do niezdolności do pracy na wyuczonym stanowisku. Ponadto w uzasadnieniu opinii biegły stwierdza, że z przyczyn profilaktycznych przeciwskazana jest praca w narażeniu na pyły mąki pszennej lub żytniej – tymczasem to właśnie taką pracę wnioskodawca wykonywał na wyuczonym stanowisku. Biegły nie wykazał, by w takich warunkach zdrowotnych wnioskodawca zdolny był do pracy przy uwzględnieniu jego wyuczonych kwalifikacji.

Z dwóch opinii pulmonologicznych (w tym opinii uzupełniającej) oraz opinii biegłej z zakresu medycyny pracy wynika wyraźnie niezdolność do pracy w zawodzie wyuczonym w związku z chorobą zawodową. Przy czym wszystkie opinie zawierają zbliżone rozpoznania. Ponadto, choć biegłe B. Z. i biegła medycyny pracy nie uznały – w przeciwieństwie do biegłego Z. G. – pogorszenia, lecz polepszenie stanu zdrowia, to wciąż wyraźnie uznały istniejącą niezdolność do pracy w wyuczonym zawodzie.

Sąd akcentował, że ocena stanu zdrowia wnioskodawcy pod kątem niezdolności do pracy na danym stanowisku jest rzeczą biegłych. Natomiast ostateczna ocena wystąpienia przesłanek ustawowych przyznania prawa do renty należy do Sądu.

Niezasadnie więc organ rentowy dążył do wykazania – podobnie jak biegła z zakresu medycyny pracy – że w przypadku wnioskodawcy doszło do przekwalifikowania, a tym samym ustania niezdolności do pracy ze względu na wykonywanie przez wnioskodawcę zawodu magazyniera.

W ocenie Sądu, pod pojęciem przekwalifikowania nie mieści się wykonywanie przez wnioskodawcę jakiegokolwiek pracy po utracie możliwości pracy w wyuczonym zawodzie. Renta z tytułu niezdolności do pracy – częściowej bądź całkowitej – ma charakter kompensacyjny, jej celem jest wyrównanie poziomu życiowego osoby, która wskutek okoliczność zdrowotnych nie jest w stanie kontynuować dotychczasowego zatrudnienia. Innymi słowy, celem renty jest zabezpieczenie ubezpieczonego na wypadek zdarzenia objętego ryzykiem ubezpieczeniowym – tj. na wypadek utraty zdrowia i związanego z tą utratą obniżenia zarobków. Wnioskodawca nie może więc ponosić negatywnych dla siebie konsekwencji dlatego, że podjął jakkolwiek pracę w celu zdobycia dodatkowych środków do życia.

Stanowisko magazyniera nie wymagało od wnioskodawcy przekwalifikowania się w rozumieniu art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie sposób bowiem wskazać, jakie to nowe kwalifikacje nabyć musiał wnioskodawca, by zyskać nowy zawód, tzn. zostać magazynierem. Dla oceny niezdolności do pracy istotne pozostają przede wszystkim rzeczywiste kwalifikacje, z uwagi na to, że pojęcie niezdolności należy wyklądać przez pryzmat wiedzy i umiejętności, których możliwość wykorzystania uległa deprecjacji, na skutek zaistniałych ograniczeń sprawności organizmu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23.12.2014 r., sygn. I ACa 87/14, LEX nr 1711570).

Organ rentowy zaznaczył, że od 2001 r. wnioskodawca podjął pracę jako magazynier. Przez kilkanaście lat nie było to przeszkodą w orzekaniu prawa do renty w3 związku z chorobą zawodową, a stan zdrowia od ostatniego okresu rentowego nie polepszył się na tyle, by większość biegłych orzekających w niniejszej sprawie – w tym biegła z zakresu medycyny pracy – stwierdzili zdolność do pracy na stanowisku piekarza, cukiernika.

Sąd przychylił się więc do konkluzji biegłych pulmonologów Z. G. (wraz z opinią uzupełniającą), B. Z. i biegłej z zakresu medycyny pracy co do stwierdzenia niezdolności do pracy na stanowisku wyuczonym wnioskodawcy, spowodowanej astmą oskrzelową, i uznał tę ocenę za wystarczającą do spełnienia się przesłanek uzyskania przez wnioskodawcę prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na okres roku, zgodnie z żądaniem pełnomocnika wnioskodawcy.

Opinie biegłych zostały sporządzone na podstawie wywiadu, badania przedmiotowego, analizy dokumentacji medycznej, z uwzględnieniem kwalifikacji zawodowych wnioskodawcy. Dotyczyły oceny stanu zdrowia, stopnia niezdolności do pracy oraz przewidywanego czasu jej trwania – przy zgłaszanych przez wnioskodawcę objawach chorobowych, jak też przeprowadzonych badaniach wnioskodawcy oraz ocenie całości posiadanej dokumentacji lekarskiej i opinie te, w ocenie Sądu, są opiniami jednoznacznymi, rzetelnymi i pełnymi. Opinie te w pełni wyjaśniają też wątpliwości zgłaszane przez organ rentowy w toku postępowania (k. 74-75, 99-99v akt sąd.).

Sąd dodatkowo wskazywał, iż specyfika oceny dowodu z opinii biegłych wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Kryteria oceny tego dowodu stanowią również: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanych w nich stanowisk oraz stopień stanowczości wyrażonych w nich ocen (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 25 czerwca 2009 r., V ACa 139/09, LEX nr 551993; wyrok SN z dnia 15 czerwca 1970 r., I CR 224/70, LEX nr 6750).

Biegli sądowi lekarze pulmonolodzy Z. G., B. Z. i biegła medycyny pracy wyraźnie uznali w swoich opiniach wnioskodawcę za osobę nadal częściowo niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową na stanowisku cukiernika i piekarza, innych zaś kwalifikacji zawodowych wnioskodawca nie posiadał, nie nabył ich też w trakcie pobierania renty od 01.10.1999 r. do 31.10.2013r.

Mając powyższe na względzie, na podstawie powołanych wyżej przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w wyroku (pkt I). O kosztach zastępstwa procesowego (pkt II wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 490).

Apelację od powołanego orzeczenia wywiódł pozwany organ rentowy, domagając się uchylecia wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie – zmiany wyroku i oddalenia odwołania.

Zarzuty apelacji objęły:

-naruszenie art.233§1 k.p.c. poprzez uznanie częściowej dalszej niezdolności do pracy w sytuacji gdy nie wynikało to z zebranego w sprawie materiału dowodowego ;

-naruszenie art.227 k.p.c. i art.241 w związku z art.286 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie rozbieżności w opiniach biegłych tych samych specjalności

-naruszenie art.12 ust.1 i 3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r. poz.748 ze zm.) w związku z art.6 ust.1 pkt6 i art.17 ust.1 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2015 r. poz.1242 ze zm.) poprzez przywrócenie prawa do renty w związku z chorobą zawodową.

Ubezpieczony D. K. nie zajął wobec wniesionej apelacji merytorycznego stanowiska.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest bezzasadna.

Na wstępie Sąd Apelacyjny wskazuje, że w pełni akceptuje ustalenia stanu faktycznego poczynione na etapie postępowania pierwszo instancyjnego, co czyni zbędnym ich ponowne w tym miejscu szczegółowe przywoływanie.

Prawidłowo przywołał także Sąd Okręgowy materialnoprawne podstawy decyzji pozwanego.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 1242 ze zm.) renta przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy wskutek choroby zawodowej, a w myśl art. 58 ww. ustawy w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się odpowiednio m.in. przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.).

Wobec powyższego, renta na podstawie ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest świadczeniem przysługującym w związku z utratą (całkowitą lub częściową) zdolności do samodzielnego uzyskiwania środków utrzymania.

Nabycie więc prawa do tego świadczenia wiąże się z niezdolnością do pracy, definiowaną w art. 12 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, jako utrata zdolności do wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu bez rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Niezdolność ta może być całkowita lub częściowa, przy czym częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, a całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Zgodnie z art. 13 ust. 1, przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

- 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji;
- 2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Nietrafne są podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa procesowego.

Bez wątplenia – jak słusznie akcentował sąd I instancji – w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których istotne są ustalenia dotyczące niezdolności do pracy ubezpieczonego decydującą rolę odgrywa opinia biegłych lekarzy sądowych o specjalnościach odpowiednich dla rozpoznawanych u ubezpieczonego schorzeń.

W sprawie sporządzono kilka opinii biegłych w tym biegłych z zakresu pulmonologii, przy czym apelujący stawia sądowi zarzut niewyjaśnienia rozbieżności jakimi jego zdaniem cechowały się opinie.

W tym miejscu wskazać należy, że w przyjętym systemie apelacji celem postępowania apelacyjnego jest ponowne wszechstronne zbadanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym. Sąd odwoławczy będąc bowiem przede wszystkim instancją merytoryczną, orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002 r., sygn. IV C KN 15754/00, publ.).

Pozwany organ rentowy zarzucił Sądowi I instancji przede wszystkim naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 KPC poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Zarzut ten należy uznać za chybiony, ponieważ w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wyjaśniając sporne okoliczności sprawy, istotne dla jej rozstrzygnięcia i dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie przekroczył wyznaczonych w art. 233 KPC granic swobody, jak również nie dopuścił się dowolności w jego ocenie. Przepis art. 233 § 1 KPC uprawnia sąd do oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału sprawy. Z jednej zatem strony sąd orzekający uprawniony jest do oceny tychże dowodów według własnego przekonania, z drugiej natomiast sam jest zobowiązany do wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Uprawnienie sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie oznacza dowolności w tej ocenie. Poza sporem winno być, iż dokonując tej oceny sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągać wniosków nie wynikających z materiału dowodowego. Dopuszczenie się obrazy art. 233 § 1 KPC przez sąd może zatem polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki, albo też na nie dokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważenia sprawy. Wbrew stanowisku ubezpieczonego, Sąd Okręgowy nie dopuścił się obrazy powyższego przepisu.

Sąd I instancji – wbrew wywodom apelacji – dał także jasny wyraz ocenie opinii biegłych w treści pisemnego uzasadnienia wyroku.

Wskazać w tym miejscu należy, że w sprawie wypowiedziało się (w ramach zleczanych przez sąd orzekający opinii) trzech biegłych z zakresu pulmonologii. W pierwszej z opinii rozpoznano u odwołującego astmę oskrzelową atopową (astma zawodowa piekarzy jako choroba zawodowa) z okresami poprawy i pogorszenia nadal upośledzającą sprawność organizmu i brak poprawy. Powołano przy tym obniżenie parametrów wentylacji w spirometrii z kwietnia 2014 r. oraz wzmożenie rysunku śródmiąższowego w RTG płuc w sierpniu 2013 r. W kolejnej opinii biegły przy tożsamym rozpoznaniu klinicznym w powiązaniu z chorobą zawodową biegła stwierdziła co prawdę poprawę w stosunku do stanu z 2010 r. ale wiązała ją z intensyfikacją leczenia , jednakże opowiedziała się co do niezdolności do pracy w zawodzie piekarza w związku z chorobą zawodową na jeden rok .

W opinii pojawiła się nawet teza o trwałej niezdolności do pracy piekarza-ciakarza z uwagi na rozpoznaną chorobę zawodową. W opinii trzeciej nie stwierdzono niezdolności do pracy przy tożsamym rozpoznaniu klinicznym, wskazując jednakże na przeciwwskazaną pracę z narażeniem na pyłki mąki pszennej lub żytniej. Prawidłowa wymiana gazowa w płucach świadczy o poprawie stanu zdrowia.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że wszystkie opinie zgodne były co do postawionego rozpoznania choroby zasadniczej i jej związku bezpośredniego z rozpoznaną chorobą zawodową. Istotne różnice dotyczyły odniesienia się do kwalifikacji zawodowych ubezpieczonego. Wszyscy biegli klinicyści wskazywali spójnie bądź na niezdolność do pracy w charakterze ciastkarza-piekarza, bądź na przeciwwskazanie do takiej pracy z uwagi na kontakt z pyłami mąki pszennej i żytniej. Tożsame stanowisko zaprezentował powołany do sprawy dodatkowo na wniosek pozwanego biegły z zakresu medycyny pracy. Przywołał on, iż przeciwwskazana jest praca w narażeniu na pył mąki, dymy, pary i gazy. Choroba zawodowa pod postacią astmy oskrzelowej piekarzy powoduje trwałą niezdolność do pracy w zawodzie wyuczonym.

W tym miejscu zaakcentować trzeba – za sądem I instancji – iż to ostatecznie do sądu orzekającego należy orzeczenie co do niezdolności do pracy w rozumieniu art.12 i 13 ustawy emerytalnej, i to w oparciu o treść opinii klinicystów. Bez wątplenia odwołujący posiada jasno określone kwalifikacje zawodowe. W roku 1984 uzyskał dyplom cukiernika-ciastkarza. Pracę zawodową podjął w wieku (...) lat w zawodzie uczeń-ciastkarz, następnie ciastkarz i starszy ciastkarz w (...) (...) w S. (1976-1988), a następnie podlegał zatrudnieniu w (...) w S. jako cukiernik, piekarz (1989-1999). Nie można wobec powyższego uznać, że praca magazyniera świadczona po rozpoznaniu choroby zawodowej od roku 2002 (po nieskutecznym przyznaniu renty szkoleniowej) stanowi skuteczne przekwalifikowanie. Zaznaczyć trzeba, kwalifikacje zawodowe należy rozumieć jako element doświadczenia i praktyki zawodowej, które bez potrzeby przekwalifikowania zawodowego pozwalają podjąć pracę w innych warunkach i na innym stanowisku niż dotychczas (art. 13 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s.). Skoro pracodawca odszedł od niezdolności do pracy do danego (dotychczasowego) zatrudnienia i prawo do renty warunkuje częściową niezdolnością do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, to wynika z tego wnioski, że chodzi o spektrum różnych stanowisk pracy odpowiadających kwalifikacjom ubezpieczonego. Jedno miejsce pracy i stanowisko pracy z reguły nie będzie wypełniało zakresu pojęcia pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Zarówno dyplom jak i przebieg 23-letniej pracy zawodowej wskazuje na kwalifikacje piekarza- ciastkarza- cukiernika.

Zgodnie z obowiązującą ustawą niezdolność do pracy jest kategorią prawną, a jej definicja zawarta w art. 12 ustawy o emeryturach i rentach określa, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu. Niezdolność do pracy uznaje się za całkowitą lub częściową w ramach pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji oraz trwałą lub okresową, w zależności od rokowania odzyskania zdolności do pracy na podstawie wiedzy medycznej. Jako nowość wprowadzono rokowanie odzyskania zdolności do pracy nie tylko z medycznego punktu widzenia, lecz w powiązaniu z możliwością przekwalifikowania (art. 13 ustawy o emeryturach i rentach).

Należy więc podkreślić, że definiowana w art. 12 "niezdolność do pracy", która zastąpiła pojęcie "inwalidztwa", tylko w niewielkim stopniu nawiązuje do poprzedniego ujęcia tego ryzyka ubezpieczenia rentowego. Czynnikiem decydującym o przyznaniu statusu osoby niezdolnej do pracy jest wprawdzie - także obecnie - nie tylko biologiczny element naruszenia sprawności organizmu oraz ekonomiczne kryterium w postaci niezdolności do zatrudnienia, lecz w definicji niezdolności do pracy ustawodawca dał wyraz powiązaniu prawa do renty z rzeczywistą znaczną utratą zdolności do pracy zarobkowej, jako takiej, a częściową niezdolność do pracy powiązał z niezdolnością do pracy w ramach posiadanych kwalifikacji, przy uwzględnieniu możliwości i sprawności niezbędnych do dalszego zaangażowania w procesie pracy. W myśl art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. W wypadku częściowej niezdolności do pracy domniemywa się częściowe zachowanie zdolności do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami (dotychczasowej lub innej), w zakresie niższym niż znaczny. Pojęcie częściowej niezdolności do pracy sprowadzono, więc do oceny rodzaju i charakteru pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, poziomem wykształcenia, wiekiem i predyspozycjami psychofizycznymi, lecz niekoniecznie dotychczas wykonywanej. Do poziomu kwalifikacji ustawodawca nie odwołuje się tylko, gdy chodzi o całkowitą niezdolność do pracy. Ma to tę konsekwencję, że ocena zdolności do pracy łączy się z wymaganiami podejmowania i wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami. Przy obecnym ujęciu niezdolności do pracy ograniczoną aktualność zachował wyrażony w dawnym stanie prawnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 1979 r., II URN 26/79, Nowe Prawo 1981 Nr 6) pogląd, że dla oceny, czy dana osoba jest inwalidą, niezbędne jest ustalenie charakteru i warunków jej zatrudnienia na stanowisku najdłużej zajmowanym albo najwyższej kwalifikowanym, gdyż uwzględnieniu podlega praca, którą ubezpieczony wykonywał ostatnio w okresie swojej nieobniżonej zdolności zarobkowej; nie chodzi o przypadkowe ostatnie zajęcie, lecz o istotną aktywność zawodową w jego życiu (por. J. Pasternak, Pojęcie, s. 19).

Zdefiniowanie pojęcia - "poziom kwalifikacji", użytego w tym przepisie ma istotne znaczenie, ponieważ stanowi ono podstawę do ustalania rodzajów prac, które są w zasięgu możliwości ubezpieczonego, mimo stwierdzonego

upośledzenia sprawności organizmu, a co za tym idzie, do ustalenia, czy ograniczenie zdolności do pracy można zakwalifikować, jako znaczne. O poziomie posiadanych kwalifikacji do pracy decyduje nie tylko wykształcenie, lecz także uzyskana poprzez przyuczenie do zawodu umiejętność wykonywania specjalistycznej, kwalifikowanej pracy - także pracy fizycznej.

Niewątpliwie wykonywanie pracy magazyniera nie ma żadnego związku z wykorzystaniem posiadanych kwalifikacji. Podkreślić należy, że osobą częściowo niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 3 u.e.r.f.u.s. jest pracownik, który w wyniku choroby ma w istotny sposób ograniczoną zdolność do pracy, może natomiast wykonywać zatrudnienie niżej kwalifikowane, o niższych zarobkach.

W tym miejscu zasadne wydaje się przywołanie w pełni akceptowanego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2011 r. I UK 175/11 , gdzie wskazano, iż utrata zdolności do pracy nie może być utożsamiana z niezdolnością do wykonywania ostatniego z dotychczasowych zatrudnień, jeżeli pracownik może podjąć prace zgodne z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przez kwalifikacje zawodowe należy rozumieć zarówno kwalifikacje formalne czyli przygotowanie zawodowe udokumentowane świadectwami ukończenia nauki, dyplomami, zaświadczeniami a także kwalifikacje rzeczywiste w postaci doświadczenia i praktyki zawodowej, które bez potrzeby przekwalifikowania zawodowego pozwalają podjąć prace w innych warunkach i na innym stanowisku niż zajmowanym przed uzyskaniem świadczeń rentowych, ale zgodnym z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych. LEX nr 1129321

Mając na uwadze całość przywołanej argumentacji orzeczono jak w sentencji kierując się brzmieniem art.385 k.p.c.

del. SSO Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Jolanta Cierpień	SSA Marta Sawińska
-------------------------------------	----------------------	--------------------